

Je náboženství nepostradatelnou součástí lidského života nebo se bez něj můžeme obejít?

“Proč proboha zrovna já musím psát esej?” prolétlo mi hlavou, když jsem se podívala na všechna ta dlouhá, nabubřele znějící zadání. A když jsem začínala svou esej už počtvrté a zase s ní nebyla spokojená, postěžovala jsem se si: “Ježíšmárie, já to asi nikdy nenapíšu!”

Co z toho vyplývá? Ve chvíli, kdy se ocitneme v situaci, která je pro nás nějakým způsobem náročná, dovoláváme se k vyšší instanci. Náboženství jako vztah k transcendentální zkušenosti je tedy přirozenou součástí lidského života. A není to jenom záležitost současnosti.

Náboženství se formovalo spolu s lidskou společností. Již v pravěku vzniká animismus a fetišismus. Lidé si odnepaměti vytvářeli představy o duších a modlách, které zaručí úspěch. Co to vlastně znamená? Lidé nebyli schopní existovat bez pocitu vyšší moci, a proto si stvořili věrného druha, kterého my dnes nazýváme bohem. Bůh ale nemohl existovat jen tak, bylo potřeba s ním komunikovat, žádat ho o pomoc a odměňovat ho za jeho dobrotu. A už máme náboženství.

Myslím si, že náboženství byla vždy berličkou lidstva. Dávala životu smysl, byla zdrojem tolik potřebné motivace pro tvrdou práci s minimálními výsledky, přinášela naději, že když člověk bude žít správně a víc než na sebe bude hledět na dobro ostatních, jednou se mu to vrátí. Jenže nenapomáhala vždy jen dobru. Lidé si v nich dokázali najít ospravedlnění pro pálení čarodějnic, vedení křížových výprav a svaté války, popírání vědeckých objevů, kamenování nevěrníků a další zvěrstva. Ale není vše jen černé. Stavěly se přece špitály a sirotčince, přispívalo se na dobročinnost, psaly se knihy a moudrost z nich se předávala dál.

Můžeme tedy říct, že náboženství hrála jednu z hlavních rolí ve formování společnosti tak, jak ji známe. A každý fyzik dobře ví, že není akce bez reakce a nelze tedy nic utvářet, aniž by to na vás zanechalo stopy. Ano, přesně tak, snažím se říct, že náboženství přetvářela společnost a společnost přetvářela náboženství. Vztah náboženství a lidstva by se tedy v biologické terminologii nazýval symbiózou.

Důležitost náboženství ale nespočívá pouze ve vztahu jednotlivce k transcendentální zkušenosti. Náboženství jsou významným sociálním prvkem, který rozděluje společnost na mnoho táborů, které spolu navzájem (v dnešní Evropě naštěstí už především slovy) válčí. Mohlo by vůbec něco nedůležitého tak silně polarizovat společnost? To jistě ne, protože jinak bych tím naznačovala, že se zabýváme malichernostmi.

Náboženství je také mnohdy hodnotícím kritériem kvality člověka. Abych podpořila své tvrzení, uvedu pár ukázek.

Vaše hodnota značně klesá, pokud někomu zaklepete na dveře a představíte se jako svědek Jehovův. A jako muslim bych být vámi měla velký strach jet třeba do České republiky. Klidně by se vám mohlo stát, že uvidíte ceduli s polovičním Japoncem a nápisem stop imigrantům. Taky by vás ve vašem postupu směrem ku Praze, mohli zastavit a vyřídít si s vámi účty za

znásilňování českých žen a dětí. No, nekoukejte na mě tak vyjeveně, jako byste netušil, o co jde!

Ani jako křesťan to nebudete mít zrovna jednoduché. Lidé budou zvědaví, zda opravdu žijete podle těch svých přikázání. Taky budou chtít vědět, jestli praktikujete předmanželský sex a jestli vaše žena bere antikoncepci. Nakonec vás obviní z pálení čarodějnic a svatých válek, a aby toho nebylo málo, označí vás za zatraceného homofoba, který ve slušné společnosti nemá co dělat. Dobře vám tak, aspoň vás to naučí toleranci!

No, a pokud vyznáváte některý z východních náboženských systémů, lidé k vám automaticky přiřadí Buddhu, pak taky toho modrého šestirukého chlapíka v tureckém sedu, Dalajlámu a hnutí Hare Kršna (příčemž si nebudou jistí, jestli Kršna nebo Krišna). A nikoho nebude nijak zvlášť zajímat, že pletou dohromady "jabka s hruškama".

Teď si asi říkáte, že na náboženství musí být přece něco víc než zažitá stereotypy. Víra v něco, co nás přesahuje, je ve své podstatě dobrá a čistá. Lidé, kteří věří v boha jsou přece mnohem víc než jen karikatury svých předchůdců. Ale skutečně je tak vnímáte? Nejste to náhodou vy, kdo tyhle štítky vydává za pravdu? Není se čemu divit, když média jsou plná muslimských teroristů a pedofilů v sutanách. Proč se snažit něco lépe poznat, když generalizovat, lepit štítky a řadit do škatulek je tak snadné.

Když nad tím teď přemýšlím, dochází mi, jak je vlastně těžké v dnešní společnosti vyznávat nějaké náboženství, protože jste často urážen, zesměšňován či s odporem tolerován, je nad slunce jasné, že náboženství je důležité. Protože to, že jsou lidé ochotni tuhle zátěž snášet, musí přece nějaký důvod mít. A to moc dobrý důvod.

Žijeme v době, která je orientovaná na úspěch, a k tomu, abychom toho úspěchu a s ním spojeného uznání dosáhli. Potřebujeme několik vysokoškolských titulů a zahraničních kurzů, znalost cizích jazyků a dobrou praxi. Ve volném čase bychom se pak měli věnovat své početné rodině, sportu a koníčkům, které náš život obohacují. To si žádá společnost. Náboženské systémy ale nepotřebují dokonalý životopis k tomu, aby nás přijaly.

Jejich hlavní představitel (jmenujme ho třeba Bůh) je otevřen všem, bez ohledu na výkon a čísla s ním spojená. Nabízí otevřenou náruč i pro ty, co neplní plány na sto padesát procent. Miluje i ty, co propadli u maturity z matematiky nebo nedali přijímačky na vysoké školy. Přijímá ochotně i napravené hříšníky, není z těch, co by jiné ostrakizovali.

A především dává naději a poskytuje útěchu. Útěchu, že mrtvého syna v nebi už nic nebolí. To potřebuje utrápená duše matky víc, než chladný komentář typu: "Neměl jezdit jako prase." A plačící dívce, která právě zjistila, že je HIV pozitivní, asi nemá cenu sdělovat, že kdyby nebyla flundra, mohla by žít mnohem dýl. Bůh je prostě se svou tichou podporou lidštější než většina lidí.

A proto ho taky potřebujeme. Má sice různé podoby, jména a náboženské systémy, ale stále je to on, vyšší instance, nadpřirozená bytost, berlička, věrný druh a bedlivý posluchač. Nabízí kvalitní služby a mezi lidmi má dobré jméno.

Právě proto má smysl se jím a jeho systémy zabývat a psát o nich esej.